

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno din 12.—, v inozemstvu mesečno din 20.—. — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, pošt. predal 22, telef. 2326. Čekovni račun št. 14.335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Nelankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaja, vsaka beseda din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda din 0.50

Štev. 19 • Maribor, torek, 18. februarja 1941 • Leto XVI

Kaj hočemo socialisti?

Socialistično delavsko gibanje je nastalo zaradi nezdravega razvoja človeške družbe, zaradi socialnih krivic, ki jih prinaša razvoj. Družba sicer pozna krivice in ve zanje. Noče pa krivice odpraviti, marveč štiti te krivice na najrazličnejše načine v prid ohranitve stanja, ki ga razvoj po svojih zakonih kapitalistične družbe bolj in bolj poslabšava v škodo delovnih slojev in najširših plasti naroda.

Ni pa naravni zakon, da bi morala velika večina človeštva vedno živeti v krivičnih razmerah

ali se pa še bolj pogrezati vanje. Tega zakona ne pozna ne razvoj in ne narava človeškega duha. Pač pa naravni zakon in etika zahtevata prav nasprotno.

V vsem »stvarstvu« je kal življenja, ki se bori za čim lažjodnejše razmere in čim naravnejši razvoj in uspevanje. Če je to bistvo lastno vsemu »stvarstvu«, koliko bolj je lastno človeštvu, ki se je s svojimi duhovnimi in telesnimi spretnostmi povzpelo v stvarstvu do izredne višine. Podoba božja je, pravijo. Bogataš in siromak sta prah in pepel, torej popolnoma enaki »božji stvari«.

Iz tega sledi, da je človeštvo »krona stvarstva«, ki bi morala znati ali hoteti

urejevati svoje družabne razmere po najvišjem načelu enakopravnosti,

izraženo z ozirom na današnje razmere, priznati socialno in politično enakopravnost človeku sploh.

Odgovorni faktorji ne bi smeli nikdar pozabiti, da se razvoj ne ustavi nití pred najokrutnejšo oblastjo.

Razvoj gre svojo pot in preмага vsa kršne ovire, prej pa še umetne.

Socialisti zaradi tega opraviceho zahtevamo predvsem enakopravnost.

Zahtevamo socialno in politično enakopravnost.

Zahtevamo svobodo v političnih in socialnih bojih, ker smo državljani in enako kakor drugi »podoba božja«.

Demokracija je naša zahteva;

politična in gospodarska demokracija.

To ni naša zlohotna, ampak utemeljena zahteva, ker se more o krivicah, o zahtevah, o problemih in o potrebnih ukrepih v družbi govoriti le v svobodni demokraciji. To je naša primarna zahteva, to mora pa postati tudi zahteva vsega svobodoljubnega in naprednega naroda.

Borski rudniki so postali nemški

O bakrenih rudnikih v Boru je bilo že velikokrat govora. Ruda leži v naši zemlji, izkorišča in prodaja pa jo tisti, čigar last je podjetje. Doslej so bili lastniki Francozi, odkar pa so Nemci v Parizu, so znali pridobiti francoske delničarje, da so jim odstopili delnice. Koliko je bilo v borskem rudniku židovskega kapitala in kako bo z izplačilom tega kapitala imetnikom delnic, se ne ve. Toda to ni važno in se nas ne tiče.

Zanima nas pa, da se pridobiva v borskem rudniku letno 40.000 ton surovega bakra, ki stane din 20.000 tona. Razen tega pa se potom elektrolize izloči iz bakra letno 2000 kg zlata, ki ga mora lastnik rudnika prodati naši državi po ceni din 55.000 za kg.

Nad 30 milijard dinarjev se nahaja v bankah v naši državi, ki so v rokah majhnega števila bankirjev oz. delničarjev.

Jugoslavija in Nemčija

Po obisku ministrskega predsednika Cvetkovića pri nemškem kanclerju Hitlerju

Dne 14. t. m. sta na povabilo nemške vlade dopotovala v Salzburg ministrski predsednik Cvetković in zunanji minister Cincar Marković, odkoder sta krenila v Berchtesgaden, kjer ju je sprejel v avdijenci nemški kancler Hitler z zunanjim ministrom von Ribbentropom. — Razgovor je trajal tri ure.

Uradno objavljeno poročilo naglašja, da so se vršili razgovori o vprašanjih, ki v splošnem zanimajo obe državi in da so potekli v duhu tradicionalnega prijateljstva obeh narodov.

Obisk ministrskega predsednika Cvetkovića in zunanje ministra Cincar Markovića pri Hitlerju je vzbudil veliko pozornost na svetu. Sprično nastalih razmer in velike napetosti, ki vlada že par mesecev na jugovzhodu Evrope, je to tudi razumljivo. Uradno poročilo ne pove ničesar o vsebini razgovorov, zato je vse, kar se o tem piše, več ali manj ugibanje.

Tudi listi, ki so v zvezi s tem objavili daljše članke, ne povedo nič novega.

Za Jugoslavijo je važno, da se ne zaplete v vojno in da to njeno prav iskreno željo upoštevajo in spoštujejo tudi vsi drugi, predvsem njeni sosede. Ze večkrat je bilo povdarjeno, da tujeja nočemo in svojega ne damo. Mogoče je

treba to dopolniti tudi še z dodatkom, da so v naši državi zaprta vrata za vsakogar, ki bi smatral naše ozemlje kot primerno za kakršneko podvige. Ta volja je jasno izražena že v ukrepih proti preletavanju našega ozemlja od strani tujih letal.

Spričo razvoja najnovejših dogodkov pa je nastal tudi za nas zelo prekeren položaj. Okrog in okrog na Balkanu je nagomilano toliko netiva, da lahko vsak hip vzplamti požar in zajame vso našo sosesčino.

Na naši zapadni meji divja vojna že par mesecev. Navzočnost nemških čet v Romuniji je dala povod Angliji, da je prekinila diplomatske odnose s to državo. Govori se, da je treba računati z vkorakanjem nemških čet v Bolgarijo in s tem v zvezi se vedno bolj naglašja, da bi v tem slučaju Turčija nastopila v obrambo svojih interesov. Ne smemo pozabiti, da je za nas važna usoda Soluna, ki je naše okno v svet in nam torej ne more biti vseeno, kako se postavlja to vprašanje.

Ako bi vzplamtela vsa naša sosesčina, potem bi bila naša država kot hiša sredi ognjenega morja. Njen položaj bi postal še težavnejši, ker bi njena varnost bila docela odvisna od dobre volje vojskuočih se strank.

Srditi boji v Albaniji

Italijansko vojno poročilo

Dne 13. t. m. so italijanske izvidnice prizadejale sovražniku občutne izgube, vjele nekaj vojakov in zaplenile nekaj orožja. Sestreljenih je bilo 9 sovražnih letal. Pri napadu na letališče v Janini pa so junaški italijanski letalci v nizkem poletu uničili 8 sovražnih letal.

Dne 14. t. m. so bili s hudimi izgubami za sovražnika zavrnjeni vsi poskusi grške vojske, da bi prdrla do naših postojank. V noči na 15. t. m. so naša letala bombardirala otok Malto.

Dne 15. t. m. je italijansko letalstvo bombardiralo zbiranje grških čet. V območju 11. italijanske armade se vrše siloviti boji.

Grško vojno poročilo

Dne 13. t. m. je bilo ujetih 400 italijanskih vojakov in zaplenjenega mnogo orožja. Vsa grška letala so se vrnila. Ob morju so grške čete napredovale za 5 km, počasi pa napredujejo tudi na ostalem delu bojišča. Pritisk na Tepeleni se je pojačal. Pri Podgrađu na severni fronti so grške čete napredovale za poldrug km. Hudi boji so v dolinah rek Devoli in Skumba.

Angleško poročilo

V Kalabriji so se v noči na 11. t. m. spustili angleški padalci, ki so bili izredno dobro oboroženi in so imeli nalogo uničevati razne važne napave. —

Boji v Eritreji in Italijanski Somaliji

Italijansko vojno poročilo

Dne 13. t. m. so italijanska letala napadla Malto. Nemška letala pa so bombardirala angleška letališča v nekdanji italijanski Cirenajki. Na Grškem je bilo bombardirano letališče Chanija.

V vzhodni Afriki je bil odbit angleški napad pri Kerenu. V Somaliji so ne-

Vse padalce so oblasti ujele.

O padalcih, ki so se spustili v Kalabriji pri mestu Salerni v noči na 13. t. m. pravi angleško vojno poročilo, da so imeli nalogo porušiti določene naprave. Zaključnega poročila še ni. Nekaj vojakov se ni vrnilo na svoje izhodišče.

Angleži so z letali napadli Tirano, Drač in Tepeleni. V Tirani so bila na tleh uničena 4 italijanska letala, 2 italijanski in 2 angleški sta bili sestreljeni.

Dne 14. t. m. so letala in topništvo pripravili novo ofenzivo grške armade na vsej 150 km dolgi fronti v Albaniji. Italijani so bili v bojih na nož potisnjeni iz cele vrste postojank. Važni so doseženi uspehi v porečju reke Skumbe in onostran planine Kamije in Ostrovice. Na tem delu bojišča sta bila zavzeta dva vrhova v višini 2000 metrov in pa vas Malina. — »Žep« pri Tepeleniju postaja vedno globji. Grške čete se nahajajo na višinah levo in desno nad tokom reke Vojuše, v dolžini kakšnih 19 km. Ta od Grkov obkroženi del doline reke Vojuše je takozvani žep.

Dne 13. in 14. t. m. je bilo vjetih 740 Italijanov in zaplenjenega zelo mnogo vojnega materijala.

Dne 15. t. m. Italijanska armada se umika na vsej črti. Na osrednji fronti je bil odbit italijanski protinapad. 300 ujetnikov, več težkih topov in mnogo vojnega materijala je ostalo v grških rokah.

redne čete zaustavile prodiranje sovražnika pri Džubi.

Najmanj 7 sovražnih letal je bilo uničenih.

V vzhodni Afriki je pri Kerenu pustil pritisk sovražnika. Dne 13. t. m. je utrpel tod velike zgube na ljudeh in orožju ter strelivu.

Zato Jugoslavija ni samo za mir na svojih mejah, ampak tudi v sosesčini. Zato ji pa tudi ni vseeno, kaj se tam kaj dogaja in kakšne spremembe lahko nastanejo. S tem pa ni rečeno, da bi se vmešavala v notranje zadeve teh držav, kar njo zanima, so samo spremembe, ki bi nastale v zvezi z vojnimi zapletmi in spopadi.

Glede spoštovanja naše nevtralnosti in neodvisnosti ter nedotakljivosti našega ozemlja smo dobili dovolj zagotovil takoj ob izbruhu vojne in še pozneje tako iz ust Hitlerja kakor tudi Mussolinija. Zato je odveč misliti, da bi bilo moglo biti to predmet razgovorov med Hitlerjem in Cvetkovićem. Pač pa je spričo zapletenega položaja na jugovzhodu potrebno, da smo prepričani o tem, da nam tudi neposredno ne preti nobena nevarnost, t. j. da ne bi nastal položaj, da bi ostali sicer nedotaknjeni, toda popolnoma odvisni od dobre volje tistih, ki bi nas obdajali.

Od pravilne rešitve teh vprašanj ne zavisi samo vprašanje ohranitve miru, ampak tudi naše bodočnosti, neodvisnosti in samostojnosti. Pohvale glede našega zadržanja doslej, ki nam prihajajo od vseh strani, pa ne morejo vplivati na našo čuječnost, kajti vsak dan nastajajo nove razmere.

Dne 14. t. m. ni bilo na bojišču v severni Afriki nič posebnega. Naša letala so napadala sovražno vojsko in ji prizadejala težke izgube. Eno naše letalo se ni vrnilo. Nad Egejskim morjem ob grški obali sta bili sestreljeni dve sovražni letali.

V Somaliji se vodijo boji na spodnjem delu reke Džube pri pristanišču Chisimau. Naša letala so tu pogodila angleško križarko »Kairo«, neko drugo pa pregнала izpred luke Mogadiscio. Dve naši letali sta bili sestreljeni.

Angleško vojno poročilo

Dne 13. t. m. so se nadaljevale operacije za zavzetje Kerena v italijanski Eritreji. — V Abesiniji se vrši prodiranje vojske s pomočjo domačinov neprekinjeno dalje. — Na letališču Benini v Cirenajki je bilo najdenih še 14 neuporabnih italijanskih letal, na letališču v Barci pa 40. — Nad Malto je bilo zadeto eno nemško letalo.

V bitki, ki se je bila za Bengazi južno od mesta, so bili zaplenjeni 103 poljski topovi, 2 težka in 20 lahkih protiletalskih topov. Ujetniki pa še niso prešteti.

V Eritreji napreduje vojska, ki se od severa bliža Kerenu. Pri Kerenu je sovražnik dobil ojačenja.

V Abesiniji se nadaljujejo operacije v področju Modrega Nila.

V italijanski Somaliji so južnoafriške čete po zavzetju Afmaduja zasedle pristanišče Chisimau. Več topov in oklopnih vozil je zaplenjenih in mnogo italijanskih vojakov ujetih. Eno ladjo v pristanišču je sovražnik potopil, dve pa sta poškodovani. Bencinske zaloge so Italijani zažgali.

V italijanski Somaliji so angleške čete zasedle doslej 25.000 kv. km ozemlja.

Živahno se udeležujejo letala na vseh bojiščih. Dne 14. t. m. je bilo sestreljeno eno angleško letalo.

Med Grčijo in Nemčijo so ostali odnosi nespremenjeni. Nemški poslanik ostane v Atenah, grški pa v Berlinu. Tako ugotavlja DN3.

Letalski napadi na zahodu

Nemci bombardirajo Anglijo

Dne 14. t. m. so nemška letala sestrelila nad južnovzhodno obalo Anglije 9 angleških letal, ob nizozemski obali pa eno. Večje skupine nemških letal so v noči na 15. t. m. bombardirale London z bombami najtežjega kalibra in razen tega celo vrsto letališč.

Dne 15. t. m. je neka podmornica potopila 3 ladje z 19.000 tonami, neka vojna ladja pa 10.000 ton ladjevja. Na Temzi sta bili potopljeni 2 ladji z 8000 tonami, neka križarka pa je bila zadeta. V noči na 15. je topništvo obstreljevalo obalo Anglije, v noči na 16. t. m. pa so letala rušila angleška letališča. 15. in v noči na 16. t. m. je bilo sestreljenih 10 angleških letal in eno nemško. — Sovražni letalski napadi so zahtevali samo ljudske žrtve.

Koncentracija v Zedinjenih državah

Že tretji republikanec je postal član vlade v Zedinjenih državah.

Roosevelt je imenoval za namestnika vojne ministra člana republikanske stranke in poslanca Ralfa Barda. Kakor znano, je bil Roosevelt kandidat demokratske stranke pri zadnjih volitvah in republikanci njegovi nasprotniki. Demokratska stranka ima tako veliko večino v parlamentu in senatu, da se ji ni treba ozirati na republikance. V sedanjih razmerah pa misli Roosevelt, da je preveč tvegano naprtniti odgovornost eni sami stranki, ampak da je treba sodelovati z opozicijo, ki očitno noče nič drugega, kot dobro državi, čeprav na svoj način, s katerim se večina ne strinja. Ameriški vzgled je zelo poučen, kdor hoče, se lahko iz njega uči in po

Siloviti angleški napadi na nemška oporišča in Nemčijo.

Dne 14. t. m. so angleška letala metala bombe na Calais in Den Helder na Nizozemskem. Blizu Norveške je bila zažgana 1500 tonska nemška potroleyska ladja. — V noči na 15. t. m. so angleška letala napadla Gelsenkirchen in rečno pristanišče Duisburg ter Ostende v Belgiji. Eno letalo se ni vrnilo.

Od 1. januarja pa do 15. februarja je bilo sestreljenih 90 nemških bombnikov. Reuter.

V noči na 15. in v noči na 16. t. m. so angleška letala napadla vdorne luke Nemcev ob Kanalu, zlasti Rotterdam, Calais in Boulogne sur Mer. Napad na Boulogne sur Mer so opazovali ljudje z angleške obale. Vsled eksplozij so se tresle hiše na obali Anglije. 5 angleških letal je zgubljenih in 6 nemških sestreljenih.

Ameriška pomoč Angliji

Ameriški senat je začel razpravo o zakonskem predlogu o pomoči Angliji

Predvidena bo razprava trajala dva tedna in bo zakon sprejet z nekaterimi spremembami in veliko večino.

Priprave za obrambo na Daljnem vzhodu

Te dni so se vršile v Washingtonu važne konference med predstavniki Avstralije in Nove Zelandije, angleškim poslanikom in ameriškim vojnim ter zunanjim ministrom zaradi sodelovanja na Tihem oceanu.

Fašistično gibanje v Romuniji razpuščeno

Zaplemba vsega premoženja.

General Antonescu je prvotno izjavil, da vlada ne namerava razpustiti »Železne garde«, ampak da bo sam stopil na čelo tega izrazito fašističnega pokreta.

Dne 15. t. m. pa je bil objavljen ukaz o prepovedi »Železne garde«. Obenem je bil ukinjen zakon z dne 14. septembra 1940, s katerim je bila »Železna garda« priznana kot edina politična

stranka. S tem je uvedena v državi popolna vojaška diktatura.

V zadnjih treh dneh je bilo v Bukarešti aretiranih 4300 znanih fašistov. — Govorice o novih nemirih zanikajo. — Romunija torej ne bo obnovljena v legijonarskem duhu, kakor je pisal del inozemskih časopisov.

Proračun Dravske banovine

za 9 mesecev letošnjega leta znaša 125.1 milijona dinarjev.

Krije pa banovina te izdatke tako-le: banovinske doklade na državne davke znesejo okrog 60 milijonov dinarjev, del davka na poslovni promet 4.19 milijona dinarjev, trošarine 34.07 milijona dinarjev, takse 18.49 milijona dinarjev in odkupnina za kuluk 0.11 milijona dinarjev, razni dohodki in terjatve 8.55 milijona dinarjev. — Proračun je nekaj večji, kot pa proračun mesta Zagreba.

Težave z milom

Za vsako gospodinjstvo in teden sme trgovec prodati po 1 kg pralnega mila. Na podlagi tega računa bi bilo treba izdelati v Jugoslaviji 1600 vagonov mila letno. Iz surovin, ki jih imajo naše tovarne na razpolago, pa morejo izdelati samo 470 vagonov mila. Na podlagi te

Tudi Kitajska je prekinila zveze z Romunijo. Zanimivo je, da je z angleškim poslanikom v Bukarešti odpotoval tudi diplomatski zastopnik Čankajškove vlade, v družbi s poslanikom Belgije in Nizozemske. Čankajšek pa doslej še ni prekinil svojih diplomatskih zvez z Nemčijo.

Dama in po svetu

Dr. Kulovec in »Slovenec«. Poziv predsednika JRZ dr. Kulovca k politični slogi razlaga sedaj »Slovenec« tako-le: »... še daleč ni mogla biti prva skrb novega vodstva JRZ v Sloveniji, kako bi levo in desno ponujalo roke in vabilo h koncentraciji razne nasprotno politične stranke... Jasno je, da dr. Kulovec ni mislil na nobeno politično mešetarjenje in tudi o koncentraciji ni bilo govora.« Da je to tako in ne drugače, potrjuje »Slovenec« s temle stavkom: »Naj verjamejo, da je stališče »Slovenca« in dr. Kulovca eno in isto.« — Tako si »Slovenec« predstavlja pomirjenje političnih strasti in stvarneje ter odkritostneje obravnavanje političnih vprašanj v tisku.

Huda zamera. »Hrvatski dnevnik« zelo zameri JNS, ker je njen vidni predstavnik dr. Andjelinić na neki strankini konferenci ugotovil, da ima Hrvatska sedaj totalitarni režim, t. j. režim samo ene stranke. »Hrvatski dnevnik« pravi, da JNS zaradi svoje prošlosti nima pravice tako govoriti. To je že res, zato pa bi tudi HSS ne smela delati prav tisto, kar se ji zdi, da je bilo v prošlosti pri JNS graje vredno.

Pametne besede. Prvak HSS inž. Košutić je te dni govoril mestnim uslužbencem v Zagrebu. Rekel je med drugim: »Glavna stvar je, da se osvobodimo boleznega duha, ki misli, da državljani niso nič, ampak da je glavni cni, ki izdaja zapovedi. Streti je treba duh birokracije in njegove metode, ki se izražajo v šikaniranju. Državljanom je treba pomagati, uradniki morajo biti uslužbenci državljanov, ne njihovi gospodarji.« — Prav je govoril inž. Košutić, toda pozabil je dodati, da je predpogoj za vse to, uvedba demokracije, t. j. narodu je treba dati možnost, da odloča in nadzira, potem se bo samo od sebe spremenilo razmerje med uradništvom in državljanom.

Kako je s kruhom v Beogradu? V Beogradu nimajo krušnih nakaznic. Kruh se peče iz enotne pšenične moke, vendar si ga more vsak kupiti toliko, kolikor si ga želi oziroma kolikor ima denarja. V pekarnah se tudi prodaja bel, mlečni kruh v poljubnih količinah. Mešanje enotne pšenične moke s koruzno moko v Beogradu vsaj do 15. t. m. ni bilo vpeljano.

Koruzna moka se prodaja v Sarajevu po din 5 kg, na Cetinju celo po din 6. Glavni razlog za tako podražitev koruzne moke je v tem, ker jo v teh krajih manjka.

Koliko je potrebno za prehrano 4 članske družine. Uradniške organizacije so izračunale, da je bilo koncem leta 1940 potrebno samo za prehrano ene 4 članske družine nič manj kot din 50 dnevno. Sedaj se je položaj še poslabšal, ker so cene ponovno poskočile.

Nakupovanje masti. Mast se dobi še vedno v prosti prodaji. Toda uvoz masti v Slovenijo je vezan na dovoljenje Preveda. Veletrgovec, ki želi uvoziti mast, mora imeti potrjeno Preveda in plača za vsak odobreni kilogram masti 50 para Prevodu. Seveda se ta prispevek Prevodu zaračunava v ceno masti.

18. kongres komunistične stranke v SSSR je začel dne 15. t. m. v Moskvi.

V današnji številki »Totega lista« je začel izhajati izvirni kriminalni roman »Skrivnost Inkove palače« izpod peresa Juana Robaneza. Roman je ilustriran in izhaja v nadaljevanjih.

Koliko podraže posamezne življenjske potrebine trošarine? O tem priča objava Privilegirane agrarne banke za december 1940. Zaradi državnih davščin je prodajna cena sladkorju za 201 odst. višja, kot pa bi bila sicer, petroleju za 162 odst., kvasu za 90 odst., očetni kislini za 89 odst., čokoladi pa samo za 17 odst. in bonbonom za 12 odst. —

Tudi romunska vlada je sklenila odpoklicati svoje diplomatske zastopnike in državljane iz Anglije. Pozivu pa se je odzvalo samo 6 diplomatskih zastopnikov, t. j. konzulov in uradnikov. — Odpravnik poslov Florescu pa je izjavil, da ostane v Angliji.

Voditelj Španije general Franco in voditelj Italije Mussolini sta v svojih razgovorih v Bordigheri pri San Remu v Italiji ugotovila popolno soglasnost stališč obeh vlad v vseh vprašanjih, ki v sedanjem zgodovinskem trenutku zanimajo obe državi, pravi uradno italijanske poročilo o tem sestanku. Italijanski listi še dostavljajo, da je sodelovanje Španije z državami osi samo ob sebi umljivo, ker je že vezano po tradiciji, odkar je Španija s sodelovanjem Nemčije in Italije odbila komunistično nevarnost.

Pri bodočih mirovnih pogajanjih bo Anglija upoštevala dejstvo, da se je Madžarska priključila državam osi in da se čez njeno ozemlje prevažajo čete ter municija za nemško vojsko na Balkanu, je rekel angleški zunanji minister Eden v angleškem parlamentu, kakor poroča Ass. Press.

Svoje prijateljstvo Angliji zagotavlja siamska vlada in pravi, da je Anglija čisto po nepotrebnem okrepila svoje čete na polotoku Malaški (ki je naraven podaljšek Siama), na čigar skrajnem južnem koncu je velika angleška pomorska trdnjava Singapore. Med obema državama je sklenjen pakt o nenapadanju in siamska vlada goji do Anglije pristrana prijateljska čustva.

Led na Donavi. Letošnjo zimo je Donava na Madžarskem zamrznila v vsem svojem toku. Ko pa je sedaj nastopila odjuga, se je gladina vode na Madžarskem začela naglo dvigovati in so koncem predpreteklega tedna zaznamovali porast Donave pri Budimpešti za okrog 7 m. Voda je seveda tudi dvignila led in ga spravila v gibanje. S tem je nastopila nevarnost za kraje v naši državi, ki leže ob Donavi, da jih zalije voda in prekrije led. Da se omogoči normalen odtok narasle vode, so morali delavci in pionirji razbijati in razstreljevati led na Donavi od Novega Sada do meje. V začetku preteklega tedna je bilo pri nas še 32 km vodne struge pod ledom, ki ga je bilo treba med tem razstreliti. Razstreljene ledene plošče je voda sprotila odnašala in bo z njimi najbrž zamasila Železna vrata.

200 hiš je porušila podtalna voda v vasi Zgornji Tavaukat pri Subotici.

Podtalna voda je v Somboru podrla hišo nekoga šoferja. Pod razvalinami sta našla smrt očca in ena hčerka, dočim sta se mati in druga hčerka rešili.

Reka Neretva v Hercegovini je zalila premovalnik pri Mostarju.

Namesto min, je morje naplavilo te dni les ob dubrovniški obali. Ugotovili so, da je les nekoga italijanskega parnika in našega poreklo ter da ga je izvozila od nas neka znana italijanska trdnjava. Kaj je z ladjo, se ne ve.

Samomor. V Beogradu si je pogoltna kroglo v glavo žena ravnateljica Jugoslovskega društva vžigalic d. d. Julka Gorišek. Dejanje je izvršila, ko sta se z možem po prečuti noči vrnila domov.

A. M. de Jong:

Čuden cerkovnik

»OTROŠKA LETA MEREYNTJEJA GEYSENA«

Mereyntje ga je sunil s komolcem, mu zaničljivo obrnil hrbet in zaključil razgovor z besedami:

»Jaz ne ... mogoče tvoja stara mati!«

Nato sta se začela oba smejati. Flirefleter si je glasno izpraznil svoj od vetrov napeti trebuh, vzela Mereyntjeju čepico z glave, mu jo potisnil v roko in vzkljknil:

»Hitro, hop, hop, Mereyntje, teci, vjemi ga, predno bo odplaval!«

Mereyntje se je moral nasloniti na drevo, držeč se od smeha z obema rokama za trebuh.

Mereyntjejevo vest je zelo težila obljuba, ki jo je dal mali Neleki. Ni si mogel niti predstavljati, kje naj bi vzela toliko poguma, da bi si upal nalašč razbiti enega od teh lepih, z vojaki poslikanih podstavkov, s tem da bi ga vrgel na tla. Kar zagomazelo mu je po hrbtu, ako je samo pomislil na to. To bi učinkovalo, kot da bi vrgel bombo! Oče je prinesel te podstavke s seboj iz Roterdama, ob priliki nekega izleta vaškega cerkvenega pevskega zbora. Zdelo se mu je, da bi se svet podrli, ako bi ponesreči ubil en sam tak podstavek. On pa naj sedaj namenoma povzroči katastrofo? ... Nemogoče! Kako je le mogel biti tako

[40]

bedast in četudi samo za hip misliti na kaj takega? Le kje mu je bila pamet, da je mogel kaj takega obljubiti, četudi samo nedoločno? To je bila naravnost oslarija! ... Toda Neleka je mislila o tej stvari čisto drugače. Kar gorela je od poželenja po dragocenih črepinjah takega redkega podstavka. Na njem so bili naslikani vojaki v modrih sukničjih, kot luna okroglih, smejočih se obrazov. Na nogah so imeli lesene coklje, podložene s slamo in so vodili na povodcih konje v hlev. Te slike so bile čudežne in hiša za lutke bi postala pravi razkošni grad, ako bi mogla dobiti par črepinj takega razbitega podstavka. Naravnost trmasto je vztrajala na tem. Tako vroče si ji je želela, da se ji je zdelo sijajna oprema v lutkini hiši nenadoma čisto brezbarvna in ničvredna. Komaj da se je še ozrla po lutkinem stanovanju; venomer je premišljala, kje bi bilo med celo vrsto okrasne posode najlepše mesto, kamor bi položila vroče zaželjeni zaklad, po katerem je neprestano hrepenela.

Bojazljivemu Mereyntjeju je obljubila, da ne bo o tem nikomur črhnila niti besedice. Toda čim sta se srečala, bodisi na trgu, pred šolo, na ulici ali na cesti, takoj se je pojavila med njima prikazen nesrečnega podstavka z naslikanimi vojaki. Nelekine oči so vpraševale, se dobrikale, zapovedovale in vselej je Mereyntje povsili svoj pogled od sramu in žalosti. Celo ob nedeljah v cerkvi je lebdela ta preklicani podstavek Mereyntjeju pred očmi. Med pridigo je sedel v svoji črni sutani, preko katere je imel oblečen kožetelj iz belih čipk, na oltarnih stopnicah in njegove oči so iskale Češnjico. Sedela je v tisti vrsti, kjer so bili poceni sedeži, naslonjena na svojo mater in ga

neprestano gledala. Rahel nasmeh ji je plaval okrog usten, toda njene oči so očitajoče vpraševale, kot njene besede, kadar je bil pri njej v kolnici:

»Torej? ... Ali si že razbil kakšen podstavek z vojaki? ... Kdaj dobiš od tebe razbiti podstavek z vojaki? Saj si mi ga vendar obljubil!«

Ves obupan jo je pogledoval Mereyntje, jo molče prosil odloga, jo v svoji notranjosti zaklinjal, naj vendar odneha od svoje zahteve, toda njene nepremično zroče, temne oči so neizprosno terjale; v zadregi se je smehljaj in skoro neopazno pokimal z glavo. S tem je le ponovil svojo obljubo, ki jo ji je dal v kolnici:

»Potrpi, potrpi Češnjica, še malo potrpi... nismo jih še rabili... Redkokdaj jih vzamemo iz omare... Še malce počakaj...«

Potem se je lahko smejala in pritrtilno pokimala. Toda da ne bo pozabil, kajti, oh, ona si je tako pristrčno in neodoljivo želela tisti dragoceni podstavek ... Sijaj njenega nasmejanega, od temnih kodrov obrobjenega obraza, je Mereyntjeja docela razorožil; zapadel je v nežno sanjarjenje: Tako ljubke deklice kot je Češnjica še ni videl nikdar nikjer! ... Kaj je prav za prav tak presneti porcelanasti podstavek proti temu, da je bila Neleka prijazna z njim in se je smel v lutkinem stanovanju igrati z njo ata in mamom? ... Zdajci se je prestrašen vzravnaval, kajti začel je drsajoče korake in kašljanje župnika, ki je prihajal z lece ... Zopet je imel eno vprašanje več za prihodnjo spoved: Pridiga mu je brnela okrog ušes kot šum vetra! ... Vse skupaj je bilo že malo preneumno!

Iz naših krajev

„Delavska Politika“ ne dobiva nobenih subvencij, zato poravnaj naročnino takoj!

TRBOVLJE

Kako je z izdajanjem vozniških listkov na postaji? Ko sem se mudil dne 6. t. m. v Trbovljah in še nekdo z menoj, sva z dotičnim čakala na večerni vlak, ki pelje proti Ljubljani, nad pol ure. Vlak je imel tudi 20 minut zamude. Skoro ves čas čakanja sem bil pri blagajni, kjer se izdajajo vozni listki, a nikogar ni bilo, ki bi mi listek izdal. Že ko je bil vlak na postaji, še ni bilo nikogar, da bi mi vsaj v zadnjem hipu izdal vozni listek. Seveda sva morala z dotičnim brez listka na vlak in potem plačati globo v obliki dvakratnega zneska voznine. Kako pridemo potniki do tega, da zaradi pomanjkanja uradnikov, ki jih je sprlo velikega prometa v Trbovljah pre malo, plačujemo globo za vožnjo po železnici? — Litijan.

HRASTNIK

Podporni fond steklarskih delavcev

S 1. januarjem 1940 so steklarski delavci vpeljali podporni fond za podpiranje bolnih delavcev, delavk, izplačilo pogrebni in raznih drugih podpor. Fond upravlja zaupniški odbor po pravilniku. V fond plačajo delavci in delavke od 2—3 din štirinajstredno in se jim znesek odteguje od plač. Denar ostane v pisarni in če se ga rabi za podpore, ga blagajničarka izplača za to določenemu zaupniku.

Pred nekaj dnevi so zaupniki napravili izvešček dohodkov in izdatkov. Izvešček je pri portirnici v okencu, iz tega poročila posnemamo sledeče:

Dohodkov je bilo od 1. jan. 1940

do 4. febr. 1941	din 59.576
Izdatkov je bilo med tem časom	din 55.990
Ostalo je v blagajni še	din 3.586

Podpore so se razdelile sledeče: bolniških podpor se je izplačalo 22.750 din, pogrebni 14.400 din, za orožne vaje 11.290 din, občini za uboge otroke 2000 din, za stare delavce in delavke, kakor za vdove 5100 din, raznih izdatkov 450 din.

Ko se je ta fond vpeljal so gotovi gg. skušali na vse načine prepričati delavstvo, da se bo iz tega fonda podpiralo največ steklarje. Zato hočemo tukaj ugotoviti, da so se ti gg. zelo zmotili in delavstvo to samo dobro ve. Tako se je od 22.750 din bolniških podpor izplačalo steklarjem, pomočnikom in kelberjem, katerih je skupaj 250, samo din 5900, od 750 plačujočih delavcev so prejeli pogrebni od skupne vsote 14.400 din samo 4000 din, za orožne vaje pa okrog 6000. Zopet enkrat se vidi, kam je hotela propaganda teh gg. zavesti delavce, ali zaenkrat so se prav pošteno opekli in delavstvo jasno vidi, koliko je plačalo in koliko prejelo. Zelo hvalevredno pa je, da so naši zaupniki ta fond vpeljali in da ni treba več, kakor poprej, s polami pobirati podpore. Takrat je bilo tako, kdor je bil srečen in je imel dosti prijateljev je dobil nekaj, drugi pa spet veliko manj, sedaj pa je to urejeno za vse enako. Želimo samo, da bi se nekaj več plačalo in da bi se pogrebna povišala.

Iz poročila je še razvidno, da se je med tem časom iz porskega fonda izplačalo 7120 din za podpore, ostalo je še v blagajni 198 din. Podpore se izplačajo onim bolnim delavcem, ki so štiri tedne bolni in dobi v tem slučaju vsak 100 din podpore.

Delavci in delavke v steklarni, iz poročila, katerega so nam podali naši zaupniki, je razvidno, koliko zmora solidarnost delavstva, zato vam kličemo, podprite svoje zaupnike povsod in v vsem, ker vi ste jih izvolili in samo vam so tudi odgovorni. Ne pustite se begati od nikogar, samo v skupnosti je naš spas. — Več zavednih delavcev.

ZAGORJE OB SAVI

Nov farovž bo treba zidati. Sedanjega so hoteli dozidati. Napravili so odkop pri starih temeljih, da bi postavili temelje za prizidek. Ker pa starih temeljev niso podprli, se je del župnišča čez noč zrušil. Namesto novega prizidka, bo najbrž treba pozidati kar nov farovž.

ČRNA PRI PREVALJAH

Širokogrudnost in zavednost, ki naj bo družin za vzgled! Zgodilo se je, da je neka gospodinja spodila svojo dekle, ki se ji je približeval čas, da bo postala mati. Domov si ni upala, ker se je bala staršev. Tavalja je nekaj časa okoli in končno vstopila tudi v hišo rudarja B., ki ima sam 12 člansko družino. Potožila mu je svoje gorje in pristavila, da si nikjer ne upa dobiti postelje, v kateri bi lahko ležala, dokler ne bo porodila. Oče te velike družine pa je rekel: »12 nas je, vsi imamo še nekaj jesti, ne bo se toliko poznalo, če se tebe vzamemo do tistega časa, ko si boš spet opomogla. Pomo za kako...« In dobila je pri tej številni družini svoj kot in zlico. Razen te svoje širokogrudnosti kaže ta rudar tudi zavednost, saj je naročnik naše »Delavske Politike«. Tudi za njo najde mesečno tistih 12 dinarjev. Ali je treba še več besedi? Ne, vsa kar nadaljnja beseda bi bila odveč. V znak našega priznanja za njegovo širokogrudnost in ljubezen do bližnjega ter zavednost je sklenil poverljivi odbor »Delavske Politike«, da se mu mesec dni pošilja list »Delavska Politika« brezplačno in jo bo plačal poverljivi odbor. (Ko bi bili na svetu samo taki ljudje, kot je ta-le sodrug rudar, človeštvo bi imelo raj na zemlji. Op. ur.)

LJUBLJANA

Neverjetne stvari. Mast morajo prodajati mesarji po din 28 za kg, v trgovinah pa stane din 34 kg, kajti v trgovinah cena masti ni maksimalna, kakor se zagotavlja. Mesarji trdijo, da stanejo prašiči din 20,50 kg žive teže. Med tem pa smo zadnjič čitali uradno obvestilo, da je ooločena cena za pitane svinje, ki jih izvažamo v Nemčijo na din 17 za kg žive teže. Po tej ceni tudi plačujejo izvozniki pitane svinje kmetom v Sremu in Vovodini, kot smo se to sami prepričali na podlagi izpovedi ondotnih kmetov. Treba bo najti način, da se bo napravil red in cena svinjam in masti določila enotno za vso državo.

Munijska skladišča v ljubljanskem mestnem rajonu je vojaška oblast izpraznila, ker je mestna občina med tem zgradila nove, v oddaljenosti 70 km izven mestnega pomenja.

MARIBOR

Vedno hujše pomanjkanje slanine na trgu. Že zadnjič smo poročali, da ob sobotah, ko je tržni dan, primanjkuje slanina na trgu. Minulo soboto pa je ni bilo niti v zgodnjih jutranjih urah domala nikjer več dobiti. Gospodinje so vsled tega v hudi zadregi in so vedno bolj ogorčene, zlasti ker opazujejo, da oni, ki kupijo več mesa dobijo tudi slanino. Razumljivo je, da so vsled teh razmer zopet predvsem prizadeali najbdejši, ki si ne morejo kupiti mesa, da si potrebujejo slanino, da lahko skromne jedi vsaj nekoliko zabelijo. Poklicani bodo morali nekaj ukreniti, da se odpravi na trgu to nemogoče stanje in da bodo ljudje zopet mogli nabavljati slanino po zmernih cenah. Pomanjkanje slanine je pri nas prav tako nepotrebno, kakor pomanjkanje moke. Znano je, da je cena goveji živini, kakor tudi prašičem na deželni zelo nizka in da kmetje razmeroma zelo malo dobijo za živino, zato je nepotrebno, da sta meso in slanina tako draga. Povišanje cen slanini gotovo povzročajo prekupčevalci, ki skrbijo tudi za to, da od časa do časa zmanjka slanino, kar pa seveda povzroča še večjo zmedo.

Kako je s čiščenjem ulic pozimi? Kar se tiče čiščenja ulic pozimi, bi se morali iti učiti — v Beograd. Ko je zadnjič ponovno zapadel sneg, so poslali na ulice cele kolone delavcev, ki so kitali sneg na kupe, kupe pa potem nakladali na tovorne avtomobile in odvažali sneg v Savo oziroma Donavo. Površino cest pa je še vedno pokrivala steptana plast snega, ki povzroča strašno brozgo, kadar nastopi odjuga. V Beogradu pa so samo čakali na to, da je nastalo topleje vreme. Čim se je steptani sneg po cestah začel taliti, so prišli na ulice delavci, ki so napeljali vodne cevi na hidrante in začeli polivati ceste, kot pri nas sredi najbolj vročega poletja. To pranje cest pa so nadaljevali toliko časa, dokler niso snega dobesedno sprali s cestišča. Toda pri tem ni ostalo. Ker se na mokrih cestah, pa četudi so tlakovane, nabira blato, so par ur po odplavljenju snega ceste znova pobrizgali z vodo in jih na ta način očistili tudi vsakega blata. To pranje cest ponavljajo sedaj, ko je vreme toplo, dan za dnem, dopoldne in popoldne. S tem preprečijo, da bi nastajalo na cestah blato ali pa prah. Mogoče bi ta način čiščenja cest uvedla tudi naša občina. Vsaj kar se tiče glavnih cest in trgov, bi bilo to priporočljivo. Poleg cestišča operajo v Beogradu tudi hodnike za pešce, dočim se pri nas čiščenje hodnikov prepustijo lastnikom hiš.

Zato se pri nas blatni hodniki čistijo samo na ta način, da se blato z metlo razmaže na vse strani, dokler ga ne posuši sonce in spremeni v prah.

Kriza v pekovski obrti. Z uvedbo živilskih nakaznic je menda bila zaenkrat najhujše prizadeta pekavska obrt, ker bodo morali številni pekovski mojstri najbrž zapreti svoje pekarnice, če ne bo ta kriza kmalu odpravljena. S tem bodo seveda prizadeli v prvi vrsti pekovski pomočniki, ki bodo ostali brez služba in pomnožili že itak izredno veliko število brezposelnih v Mariboru. Kriza v pekovski obrti je nastala že takoj, čim je nastopilo pomanjkanje moke, z uvedbo krušnih nakaznic pa se je še bolj zaostrila. Gospodinje pripravljajo rajši kruh doma, ker je bila količina kruha na nakaznice preniško odmerjena. Sicer tudi s tem, da delajo kruh doma, ne bodo verjetno veliko na boljšem, kar se bo pa še le sčasoma pokazalo, toda ta prehodna doba racionaliranja živil bo zadala marsikateremu manjšemu pekavskemu mojstru tako hud udarec, da si bo le težko zopet opomogel. Mlad pekovski mojster s periferije nam je pripovedoval, da zadnje čase proda dnevno največ po 20 kg kruha. Zaslužek pri tem je seveda tako malenkosten, da s tem ne more nihče izhajati, najmanj pa veččlanska družina. Govori pa se, da je tudi med pekovskimi mojstri v našem mestu ena takozvana bela vrana, ki pa baš v sedanjih časih izredno mnogo obratuje in dela dobre kupčije, kar umevno povzroča mnogo kritike in nezadovoljstva med prizadetimi pekovskimi mojstri.

Ali je to mogoče? Po mestu se zadnje čase govori, da je mogoče nabaviti v prosti prodaji fino pšenično moko po din 13 kg, medtem ko jo je po maksimalni ceni din 9 mogoče dobiti le proti predložitvi zdravniškega spričevala in bodo menda zato v kratkem izdali celo posebne živilske nakaznice. Po teh govoricah sodeč je torej pšenične moke vendarle dovolj na razpolago, toda spekulanti menda nikakor niso zadovoljni s ceno din 9 za kg in jo pod roko prodajajo po din 13. Pred draginjo je veljala pšenična moka kg din 3,50, sedanja cena pa znaša din 9, kar znači, da se je moka podražila za okrog 186 odst. in še jim je pre malo. Oblasti bodo morale strožje nastopiti proti navijanjem cen, da bodo zaščiteni konzumenti pred oderuhi in pivjankami.

Izpraznjena poslopja in barake bo občina uporabljala za skladišča. Zemljišče okrog teh bivših munijskih skladišč pa bo zelo prikladno za nove stanovanjske zgradbe. Sirjenje mesta v to smer so ovirala ravno munijska skladišča. Munijska skladišča pa so bila tudi stalna nevarnost za mesto, kar se je pokazalo v zadnji svetovni vojni, ko je prišlo nekoliko velike eksplozije, ki je zelo prizadela zlasti bližnje okolice.

Um se je omračil 30 letnemu uradniku OUZD Josipu Seligi. Na odredbo zdravnika so ga prepeljali v bolnišnico, odkoder pa so ga po par urah odpustili. Seliga se je vrnil v urad in se kakšno uro na to pognal skozi okno drugega nadstropa na dvorišče, kjer je obležal s težkimi poškodbami.

Novi načrti. Te dni so dnevnik objavili vest o novih načrtih za povečanje, nadzidavo in dozidavo splošne bolnišnice.

Mogoče bi med tem kazalo še enkrat premisliti vso stvar, ako bi ne bilo bolje, da se bolnišnico postopoma sploh preseli iz sredine mesta.

Za komisarja obrtniških združenj, ki jih je svoječasno razpustila zbornica TOI, je bil te dni imenovan mestni obrtni referent dr. Milan Senkovič. Obrtniki so se pritožili proti razpustitvi, pa od pristojnega ministrstva doslej še niso prejeli rešitve. Komisar je prevzel posle združenja brivcev, slikarjev, urarjev, kovačev itd.

Sklad za popravilo in opremo sodnih zgradb so sedaj razdelili in dali 29 odstotkov denarja banovini Hrvatski.

Desno roko so morali odrezati v tukajšnji bolnišnici delavcu Majerju Jakobu iz Sombora. Ponesrečeni se je hotel z dvema tovarišema s tovornim vlakom odpeljati čez mejo in je pri košaškem predoru poskušal skočiti na vlak, pri tem pa mu je spodrsnil ter je padel pod kolesa, ki so mu zdrobila desno roko. Eden izmed njegovih tovarišev je srečno skočil na vlak in se odpeljal proti meji, drugi pa je ostal pri ranjenemu Majerju in je bil na to aretiran.

Lastniki koles se ponovno opozarjajo, da počete rok za prijavo dne 28. t. m.

Ljudska univerza. V ponedeljek, dne 17. februarja bo predaval v dvorani tukajšnje »Ljudske univerze« šef-zdravnik sanatorija »Zelenogaj« v Zagrebu, dr. Gjurjo Vranešič, o zanimivi snovi »Melanholija in samomor«. Predavanje pojasnjujejo skioptične slike.

STUDENCI PRI MARIBORU

Strogi predpisi ali pomanjkanje kruha. — Pretečeni petek, torej na brezmesni dan, smo opazili pri nas na Radvanjski cesti starejšega gospoda, tulca, ki je hlastno povžival večji kos klobase brez kruha. Pritožil se je, da je bil v več prodajalnah, nikjer pa ni dobil brez nakaznice niti koščka kruha.

Zakaj imamo toliko gostiln? Zadnjič smo objavili v »Delavski Politiki«, da bomo skušali poizvedeti ali je pri nas krajevna potreba za številne gostilne. Vzlic naši radovednosti se nam to ni povsem posrečilo, smo pa vseeno o tej zadevi nekoliko boljše informirani kakor poprej. Vsekakor pri nas ni krajevne potrebe za 30 gostiln. Običajno je, da vpraša višja oblast pred izdajo gostilniške obrti najprej gostilničarsko zadrugo in občino glede krajevne potrebe. Gostilničarska zadruga se z izdajo novih dovoljenj po večini ne strinja, pač pa računajo popolnoma drugače občinski očetje glede novih dohodkov. Pred izdajo nove gostilniške obrti se po navadi vprašajo tudi sosedje za mnenje in eventualne ugovore, kateri pa se bojijo zamere, toda se ne zavedajo posledic, katere rodi nova gostilna v obliki nočnih nemirov. Tozadevno so bili nekoliko previdnejši naši predniki: ko so gradili železniško delavnico in koroško progso so odločno ugovarjali izdaji obrtnice za neko gostilno v bližini, češ da bi to motilo mir v okolici, ki bo itak trpela zaradi železniškega prometa.

JESENICE

Občinski preskrbovalni urad se je z vso resnobo zavzel za svoje dolžnosti in veselje je gledati kako se vsi njegovi člani trudijo, da bi Jesenicom olajšali prehrano. Razen vagona prašičev je sedaj naročil več vagonov koruze, nabavil bo fižol, krompir in še razno drugo blago potrebno za prehrano velikega industrijskega mesta kakor so Jesenice. Mi samo želimo, da bi gospodje na višjih mestih, ki upoštevajo ta trud in pomagali kolikor se največ da.

Skoro 3000 komadov krušnih nakaznic več, t. j. skupno nad 9000 komadov, je bilo izdanih v jeseniški občini, kakor pa ima občina po ljudskem šteju iz l. 1931 prebivalcev. To novo »ljudsko štetje« je pokazalo, da ima jeseniška občina zdaj skoro tretjino prebivalcev več kakor jih je imela pred 10 leti. Res se je pridružila Jesenicam naselbina Podmožaklja od občine Gorje, toda veliki prirastek izvira od domačega prirastka in pa od ljudi, ki so se priselili na Jesenice, predvsem so to delavci v tovarnah KID. Ta številka kaže tudi, zakaj je tako veliko pomanjkanje stanovanj na Jesenicah in dokaže kako bi prebivalstvo Jesenic šele lahko naraslo, če bi bila gradnja stanovanj še večja kakor je bila v letih pred začetkom vojne. Če se bo stanovanjsko vprašanje posrečilo ugodno rešiti, potem bodo Jesenice kmalu postale tretje ali četrto slovensko mesto po številu prebivalstva ter bo prav, če bo postalo avtonomno mesto kakor je bilo to nedavno predlagano na konferenci slovenskih mestnih županov.

POSLEDNJE VESTI

Nemško vojno poročilo: Dne 16. t. m. je neka podmornica potopila 16.000 ton ladji. Veliko razdejanje so povzročile nemške bombe v južnovzhodni Angliji. — V Cirenajki so strmoglavci razdejali angleške oklopne vozove in preprečili zbiranje čet pri Bengaziju Nad Kanalom so bila sestreljena 3 angleška letala.

Angleško vojno poročilo: Dne 16. t. m. je bilo nad južno obalo Anglije sestreljeno 1 nemško letalo. Angleške čete stoje v Eritreji 6 km pred Kerenom. Mesto branijo z občudovanja vredno hrabrostjo italijanske elitne čete.

Grško vojno poročilo: Dne 16. t. m. je grška ofenziva pri Tepelepenju zlomila odpor 11. italijanske armade. 2000 Italijanov je vjetih. Boji v odseku med Klisuro in Tepelepenjem se nadaljujejo. Angleška letala so bila neprestano v akciji, italijanskih ni bilo.

26 novih bombnikov za Anglijo je dne 16. t. m. priletelo iz Kalifornije v Newyork v 6 urah. Bombniki nosijo po 4 tone bomb. Te dni prispe še 20 takih bombnikov.

Hopkins, Rooseveltov odposlanec v Angliji je dne 16. t. m. dospel v Washington in bil sprejet pri Rooseveltu. Izjavil je, da je trdno prepričan v angleško zmago. Reuter.

104 podmornice imajo Zedinjene države, gradnje jih pa 84.

3 milijone mož morajo imeti Zedinjene države pod orožjem, sedaj pa jih imajo samo 1.400.000, je izjavil vrhovni poveljnik ameriške armade Marshall.

Nova tovarna za letala bo začela delati v Indiji julija t. l. Tovarno gradi 20.000 delavcev pod vodstvom ameriških inženjerjev.

Holandska Indija se bo uprla vsakemu napadu, je izjavil holandski poslanik v Washingtonu.

Velik požar je zajel mesto Santander v Španiji. Eksplozirala je ladja natovorjena z benzinom. Dospel je zgorelo 200 hiš. Nesrečo je še povečal vihar.

Velike povodnji na Madžarskem. Donava je dne 16. t. m. na treh mestih predrta nasipe in so se morali ljudje iz poplavljenih vasi izseliti. Vlada je poslala na pomoč vojaštvo.

Velikanski ciklon na Portugalskem in v Španiji je povzročil ogromno škodo. Podrtih je toliko telefonskih in brzojavnih vodov, da je vsaka telefonska in brzojavna zveza med Lizbono in Madridom prekinjena. V Lizboni so morali izprazniti tudi nebrot hiš, radio ne deluje in vlaki niso mogli odpeljati v Madrid. Vihar je izruval na tisoče dreves. Tudi na morju je bil promet otežkočen in poročajo o številnih mrtvih. Ponesrečilo je tudi letalo za promet z Afriko.

Banovinski svet se je sestal dne 17. t. m.

IZ ČEŠKE

Med Prago in Londonom. W. Wolfram von Wolmar, tiskovni referent protektorata v Neuratha, je objavil v praških nemških in čeških listih daljši članek »Nekoliko besed pisem dopisov in drugim«, v katerem odgovarja številnim podpisanim in anonimnim dopisnikom, ki baje stalno polemizirajo z njim glede njegove pisanja o razmerju med Čehi in Nemci. Pravi, da so med anonimnimi dopisi večinoma češki intelektualci, ki jih je pa kljub temu lahko spregledati, čeprav se skrivajo za okorno pisavo ali pravopisnimi napakami pod plašč delavcev ali obrtnikov. Von Wolfram polemizira v navedenem članku z raznimi pisci in pravi med drugim: »Nekdo mi je pisal: »Na tem vidite, kako smo z našimi ljudmi v Londonu kljub temu v zvezi, drugače bi vendar londonski radio ne mogel biti tako dobro informiran o dogodkih na Češkem.« Temu junaku lahko odgovorim sledeče: »Vsi si morda mislite, da nismo poznali zveze, ki so jo imeli židje v Nemčiji s svojimi pomagači, ki so sedeli v inozemstvu? To zvezo smo prav dobro poznali in je vendar nismo prekinili. Zakaj ne? Ker smo vedeli, da dajejo v inozemstvo takšne informacije, ki zapeljujejo naše nasprotnike, da Nemčijo podcenjujejo. Poti, ki vedejo od par zmešanih oseb na Češkem in na Moravi v tujino, so nam ravno tako dobro znane. Zakaj bi jih prekinili? Ti gospodje delajo, četudi so prepričani o nasprotjem, za Nemčijo, ravno tako kot oni »neznanzi emigranti«, ki bi mu morali po nemškem ljudskem dovtipu postaviti celo spomenik za »informačno službo«. Nemškim varnostnim organom se je celo posrečilo, ujeti dva najizkušenejša agenta Angležev, pa bi ne prišli na sled ubogim diletantskim metodam agentov na Češkem? Nekdanji člani revolucije češke mafije in drugih skupin so o svojem delovanju med svetovno vojno po letu 1918 vse preveč izdajali svoje metode, da smo lahko spoznali iz njihovih lastnih spisov metode in tehniko njihove ilegalne delavnosti in iz tega izvajali poučne zaključke za bodočnost.«

Jubilej skladatelja Antonia Dvořaka. Dne 8. septembra t. l. bo poteklo 100 let, ko se je rodil v Nelahozevsi nad Vltavo Antonin Dvořak, poleg Bedricha Smetane največji češki godbeni skladatelj. Njegove skladbe spadajo k najplemenitejšim duševnim užitekoma češkega naroda in jih že desetletja predavajo po vsem kulturnem svetu. Dvořakove opere so znane tudi pri nas, zlasti njegova »Rusalka«. Čehi so vsled tega sklenili postaviti svojemu mojstru Antoninu Dvořaku v Pragi umetniški spomenik ter za stoletnico rojstva prirediti celo vrsto proslav v »Dvořakovem jubilejnem letu«. Pri proslavah bodo sodelovale vse godbene šole, pevska, gledališka in godbena društva, šole, prosvetni zbori in druge kulturne ustanove.

Kadar se ljubezen spremeni v sovraštvo. — 22 letna maturantka Nada Rukavina je lani ustrelila v knjižnici v Topuskem dijaka Josipa Markulina Ivančica, v katerega je bila do ušes zaljubljena. Dokler je Ivančik studiral v Sisku, ji je objubil zakon, v Topuskem pa si je stvar premislil in ji to tudi povedal, ko je prišla k niemu na obisk. Razočarana Nada je potegnila revolver in svojskega nekdanjega ljubimca ustrelila. Sedaj je bila obsojena na 4 leta strogega zapora in din 1000 pogrebne svojcem ubitega.

Na novo določeni prejemki viničarjev

Št. 14. »Službenega lista« dravske banovine objavlja spremembo uredbe o službenem razmerju med vinogradnikom in viničarjem. Viničarju pritiče odslej poleg ostalih prejemkov, ki so naštet v uredbi, za vsako delovno moč in za vsak dejanski delovni dan, ko delajo bodisi sam bodisi njegove delovne moči v vinogradu ali na ostalem vinogradnikovem posestvu, na novo dolo-

čena mezda in sicer najmanj: za navadna dela v poletnih mesecih din 15, v zimskih pa din 12, za kvalificirana težja dela pa v poletnih mesecih din 18,75 - v zimskih pa din 15.

Viničarji, skrbite, da boste dobili, kar vam pritiče. »Zveza viničarjev in kočarjev za mariborsko oblast« s sedežem v Košakih, vam je vedno na razpolago z nasveti; organizirajte se!

O bombažu

Za 1.200.000 dolarjev bombaža bo pripelo iz SSSR v Jugoslavijo

koncem februarja, poročajo iz Beograda. Ako računamo bombaž po din 30 za kg, znaša to okroglo 2 milijona kg.

Maksimalna cena za bombažno prejo iz turškega bombaža

št. 20 je določena na din 53 za kg, brez skonta in skupnega davka. Preja se po-

VELENJE

Izvozniki hmelja in šaleški hmelj. S hmeljem so mnogi obogatili, povečini pa samo izvozniki. Hmeljarji vemo, koliko dela in truda zahteva gojenje hmelja in nosimo tudi ves riziko, ako nastopijo težave pri izvozu hmelja, ali pa kadar vsled obilne letine tudi v drugih deželah, cena hmelju nenadoma pade. Baš letos so se pojavile še nove težave. Izvoz hmelja je zaradi blokade skoraj nemogoč in ga zato tudi ni lahko spraviti v denar. Kot kupec se je sedaj pojavila na našem hmeljskem tržišču SSSR, ki ga pa baže ne misli nakupiti za lastne potrebe, ampak izvoziti čez Vladivostok v Ameriko. — Ob tej priliki pa moramo spregovoriti par besed o naših nakupovalcih hmelja, ki so po večini Savinjanji in zelo nenaklonjeni pridelovalcem hmelja v Šaleški dolini. O hmelju, ki se prideluje v Šaleški dolini trdijo, da je slab in da ni za prodajo. To pa vse skupaj prav nič ne drži. Da je to res, naj navedem ta-le primer, ki kaže, kako sem z zvijačo izvil od izvoznika Savinjančana priznanje, da so vsi ugovori proti šaleškemu hmelju iz trte izviti. Vzel sem dva vzorca hmelja in sicer en vzorec savinjskega in en vzorec šaleškega hmelja. Ko sem prišel k izvozniku, sem mu pokazal savinjski vzorec hmelja in rekel, da je šaleški. Izvoznik je nekaj časa ogledoval ta »šaleški« hmelj, nato pa je dejal: »Sicer bi še bil, toda je bolj pleva, pač ni takšen kot je savinjski.« — »No,« sem si mislil, »ti pa res dobro poznaš vrste hmelja.« Nato sem mu pokazal šaleški vzorec in rekel, da je »savinjski«. Takoj mi reče: »Vidite, kakšna razlika je to. To je hmelj, kakršen mora biti, ki ima v resnici nekaj v sebi in je vrhu tega tudi težek. Tak hmelj moramo kupovati.« — Hmeljarji iz Šaleške doline se iz tega lahko uče, da nakupovalci hmelja samo govore o razliki med savinjskim in šaleškim hmeljem, v resnici pa ni med njima nobene razlike. Nakupovalci hmelja pa imajo pri tem korist, da nam plačujejo naš pridelek slabše, kot pa bi ga morali. — Šaleški hmelj letos ne pojde v denar, ker ga nakupovalci bojkotirajo. Zato pa bo v naših hišah mnogo manj kruha kot pa bi ga lahko bilo, tako da nam bodo še nakaznice ostajale. V bodoče pa šaleški hmeljarji, ako se nam ne posreči, da organiziramo lasten izvoz, opustimo hmeljske nasade, da bomo imeli vsaj kruh. — Šaleški hmeljar.

TRŽIČ

Okrog nove vodovodne napeljave. Sedanja občinska uprava je položila po vsem vodovodnem omrežju nove cevi, ker so bile stare po njeni trditvi preslabe. Vsa dela je razpisala in oddala banovina sama. Vse preiskave in tehnično poročilo sta sestavila banovinska izvedenica inž. Sturm in inž. Kotušek. Vsa dela je prevzela kar se obnove tiče, tvrdka inž. Josipa Dedeka iz Ljubljane. Za koliko so bila ta dela oddana, občanom še ni znano, prav tako ne, komu bodo prodane stare cevi in za koliko. Po navedbah v nekem popravku so začeli z delom v jeseni zaradi preje potrebnih tehničnih in zakonitih predpripav. Zakaj niso mogli tudi teh že preje izvršiti? Tako so Tržičani okusili muko blatnih ulic. Stare cevi so imele 8 cm, nove pa imajo 12,5 cm. Pri prvi položitvi cevovoda niso računali, da bo z razvojem mesta kapaciteta vodovoda preslaba. Sedanja uprava v nekem popravku priznava, da je bila pred leti vložena neka pločevinasta prepona, ki je povzročala, da je pritokalo v cevovod premalo vode. Iz kakšnih tehničnih ozirov se je to zgodilo, se ne ve. Strokovnjaki trde, da se sedaj po novem cevi tudi drugače varijo in polagajo. Uprava je navedla še inkrustacije cevi, defektne hišnih odcepov itd. Če zbirnik ne bo imel modernih čistilcev (filtrov), bo inkrustacija še vedno ogražala cevovod. Če so bili res defektni hišni odcepi, pa je krivda prejšnje uprave, ker ni že preje izvajala po vodovodnem nadzorniku dovolj pažnje in stroge kontrole. Zaradi stalne zadostne vodne množine naj bi uprava večjim porabnikom odredila vodne števec. Pri nekaterih hišah so morali že po nekaj tednih nove priključke po večkrat odkopati in popravljati. Za priključke bi moral prvotno vsak lastnik hiše plačati po din 500 (nekateri imajo te pismene naloge še doma!), potem pa so izračunali, da pojde tudi z din 320, dočim je neki hišni lastnik dobil od neke tvrdke ponudbo za izvršitev priključka za din 240. Recimo, da je danes v Tržiču vseh hiš okrog 300 in če so vse dobile nove priključke, tedaj bo uprava prejela od hišnih lastnikov samo na priključkih okrog

draži za vsaki dve številki nad št. 20 za din 1,50, za vsaki dve številki pod št. 20 pa poceni za 0,15 din pri kg.

550.231 Nemcev je v Romuniji.

20.440 kinematografov imajo sedaj v SSSR.

V Abesiniji je začel izhajati negušov časopis »Bandarahun« (»Naša zastava«). Tiska se v nekem pragozdu v pokrajini Gojram. Črkovni material, stroji, papir in stavce so spravili tja na 60 kamelah. (Reuter).

din 100.000. Razen tega so morali plačati posebne zneske vodovodnim instalaterjem (Pleteršek, Maksimo in drugi) za izvršitev priključnih del po din 200, 280, 300 in še več). Poleg teh izdatkov bi morali nekateri lastniki plačati občini povrnitev odškodnine za cevi, ki bi si jih po mnenju občine »prilastili« za odtok fekalij. Stvarno pa so odtocene fekalne cevi razbili vodovodni delavci ob priliki odkopa ter so si kar sami »izposodili« stare cevi ter jih zopet montirali lastnikom, in ti torej ne morejo biti odgovorni za to, še manj pa da bi bili oškodovani na odtočnih ceveh. Nove cevi imajo od starih širši premer za 4,5 cm, morale pa bi imeti vsaj 5 cm več premera že zaradi inkrustacije, da bi bila vodna kapaciteta zagotovljena za ves bodoči razvoj mesta. Da sedanji odbor vrši tako ogromna dela in popravila, je deloma krivda starih gospodarjev, deloma pa slaba kontrola in evidenca.

LAŠKO

Zakaj samo pri besedah? Na eni izmed lanskil občinskih sej so odborniki zagotavljali, da občanom v višjih legah, kamor vodostaj ne seže, ne bo treba plačevati vodarine. Sedaj pa imamo primere, ko neki hišni lastniki brez pardona izterjavajo tudi od teh najemnikov vodarino, češ, da jo zahteva od njih občina. Isto je tudi pri izterjavanjih pristojbin za glavno čiščenje dimnikov. — Ker so danes zelo resni časi, večina najemnikov pa vsak dinar krvavo zasluži, ne moremo razumeti, da se vsa bremena kar po sili prelagajo na ramena revnih občanov.

Zanimiva tožba. Dva idejna prijatelja po letu 1936 v Laškem sta kljub enakim nazorom prispela tako daleč, da bosta reševala neko vprašanje pred sodnijo. Beseda da večkrat besedo, posebno danes, ko živimo v dobi konkurenčnih komercialnih zavodov in prehranbenih akcij...

KULTURNI PREGLED

NARODNO GLEDALIŠČE V MARIBORU

Gostovanje ge. Juvanove in g. Jana

V Niewiarowiczewi komediji »Ljubim te« sta za obema zagrebškima umetnikoma g. Grkovičem in go. Draganovo gostovala še dva odlična člana ljubljanske drame, ga. Juvanova in g. Jan. Njuno gostovanje je nudilo tako poleg čistega igralskega užitka še zanimivo primerjavo z igro obeh Zagrebčanov, ki sta dosegla v tej komediji prodoren uspeh. Prav tako prepričevalno pa sta se uveljavila tudi ga. Juvanova in g. Jan. Oba sta se izkazala kot virtuozna igralka, ki jima nikoli ne odpovedo zunanja izrazna sredstva. V igralskem oziru sta tvorila ga. Juvanova in g. Jan bolj izravnano in harmonično celoto kakor zagrebška umetnika. Dočim je v igri obeh Zagrebčanov prevladovala močna igralska osebnost g. Grkoviča, ki je postavil na oder tako popoln lik gentlemana, da je zajel ves oderski prostor in utesnil svojo soigralko, je bila igra g. Jana in g. Juvanove bolj ubrana, zajeta in izdelana v skladno celoto. Oba lika sta pa bila tudi posrečeno individualizirana. Percy g. Jana je bil topel in svež, Eva ge. Juvanove pa je očarala z živo in lepo igro. Tako je tudi ta večer nudil obilo užitka in znova je igra dveh oseb priklenila občinstvo. — S.

VABILO na

redni letni občni zbor

1. mariborske delavske pekarne, r. z. z. o. z. v Mariboru, Tržaška cesta št. 40, ki se bo vršil dne 1. marca 1941 ob 18. uri v združni pisarni s sledečim dnevnim redom:

1. Citanje in odobritev zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Poročila: a) načelstva, b) nadzorstva, c) revizijske zveze.
3. Sklepanje o letnem zaključku in o podelitvi razrešnice načelstva in nadzorstva.
4. Volitev treh članov načelstva in treh članov nadzorstva.
5. Sprememba pravil.
6. Predlogi in pritožbe članov.
7. Raznoterosti

Če bi skupščina ob napovedanem času ne bila sklepna, se vrši občni zbor istotam eno uro pozneje, ki sklepa ob vsakem številu navzočih članov.

Maribor, 13. februarja 1941.

Načelstvo.

Kotiček sadružic

Pust v domači hiši

Čeprav so sedanji dnevi hudo resni in ni odraslim mnogo za veseljačenje, vendar ne kaže, da bi pusta v domači hiši kar nič ne obhajali. Pust je praznik veselih, prešernih mladih let, zato se ga moramo v družini prav tako spomniti, kakor praznikov, godov in rojstnih dni. Ravno v težkih časih je vsakdo najbolj lačen in žejen ene stvari, veselja. Zato ne smemo opustiti nobene prilike, da se poveselimo; za vsako najmanjšo bilko veselja se moramo oprjeti. Ker je pa najčistejše veselje ono, ki ga vžije človek doma, v krogu svoje družine, moramo ravno v družino vedno znova pričarati veselje. Veselje v družini, v krogu staršev, bratov in sester je pa tudi važno vzgojno sredstvo, saj ve vsakdo iz lastne izkušnje, kako je otrok srečen, če sta mati in oče z njim vred vesela. Zato se je pa treba tudi v teh resnih časih vseeno spomniti na to, da je pust »praznik«, četudi je praznik vseh »norcev«. Ob tem dnevju je treba skrbni s silo stlačiti v kak kot, potegniti zastor čez vse vsakdanje težave in se z veselimi povseliti.

So nekatere družine, ki so vedno zbrane le ob žalostnih prilikah, skupaj veselijo se pa kar ne znajo. In vendar ne smemo spustiti niti ene prilike, ne da bi poudarili skupnost družine. Neprecenljive važnosti pa je, če tudi veselih prilik ne spustimo. Ker je treba vedno misliti na to, da otrokom dom čim bolj priljubimo, da bodo imeli do konca življenja na domačo hišo lep spomin, zato se tudi pusta spominjamo in se ne upiramo pustnim zabavam. Tudi če današnji gospodinj, ki je sredi obupnega boja za obstanek, ni prav nič za pusta, vendar ne sme dopustiti, da bi bil njen dom žalosten in brez veselja. Otroci so premaladi in ne morejo razumeti krize, brezposelnosti in pomanjkanja denarja. Otroci so sredi mladih dni in k sreči je mladost taka, da neusmiljeno zahteva svoje in brezobzirno odriava vse, kar ji je na poti, posebno pri njenemu veselju.

Saj za pustno veselje doma ni treba gostije, ki je itak ne zmoremo. Le malo pustnega spomina, kjer to količkaj gre, vsaj kake »miške«, če že ne bo za krofe Žrtvuimo kar brez skrbi zadnji kilogram ničlarice, ki ga tam v predalu tako skrbno hranimo. Če pa niti tega nimamo, pa napravimo preproste obložene kruhke, k njim pa lipov čaj in pustni prizrizek je tu. Vse boljje pa bo še tako skromna pustna

večerja dišala družini, če mizo »pustno poravamo«, če jo pripravimo čim bolj živo in pisano, če jo šaljivo okrasimo, da je vesel pogled nanjo. Lahko tudi napravimo tako, da bo celo stanovanje »dišalo po pustu«, če razobesimo po sobi papirnate kače ali pa napravimo kaj drugega, da bodo imeli vsi veselje in kratak čas. K temu še malo petja, pa še po možnosti malo domače glasbe. Mogoče imaš radio, ali pa znajo otroci kako glasbilo, vsaj orglice, pa naj kaj zaigrajo in zapojejo. Če se otroci malo našemijo, če po svoje uživajo pust, se naj starši ne držijo kisle. Veliko smeha in dobre volje, vesele besede, smešnice in zabavne igre, to bo enako dobro delo staršem in otrokom. Če bodo starši znali narediti vesel obzrag, ne bo treba otrokom zunaj hiše iskati pustnega veselja, ki prav gotovo ne bo tako čisto kakor doma. Dobra volja naj bo nadomestilo za veseljačenje onih, ki nedolžnega veselja družine in domačnosti ne poznajo.

Nihče naj ne misli, da je za tako pustno praznovanje v krogu svojcev treba veliko izdatkov. Z najpreprostejšimi sredstvi lahko gospodinja mnogo doseže. Od gospodinje je odvisno, če se bo tako praznovanje posrečilo, če se bodo otroci veseli zabave radovali tudi ob skromnem prizrisku. Revnemu otroku je tem bolj potreben košček veselja in to veselje naj oživi zlasti na pustni torek doma. Kdor je užil veselo dni, zna tudi žalostne lažje prenašati. Resnoba in puščoba, hudi pogledi in jezna beseda odtuji otroke staršem bolj ko telesno pomanjkanje. Zato ne pozabimo, da se moramo že zaradi otrok premagati in se njim na ljubo tudi »poglobiti« v pusta.

Makov zvitek (štrudel)

Popari ½ kg koruzne moke z ¼ l mleka in pustni pokrito ohladiti. Dodaj dva pečena (ali kuhana) in pretlačena krompirja, drožje 2 dkg kvasa, 10-dkg sladkorja, 5 dkg razstopljenega masla ali 5 dkg namiznega olja, 1 jajce, malo soli, nastrgane limonine lupinice, če imaš, pa še dve žlici ruma — Testo dobro obdelaj, nato pa naj vzhaja. Ko ga razvaljaš, ga namaži z makovim nadevom, ki ga pripraviš tako: Mak zmelji, kar ti pa napravijo tudi v trgovini, kjer kupiš mak, nato ga popari z mlekom in dodaj sladkor ali še boljje med. Zelo dober in sočen postane makov nadev, če mu primešaš kuhana jabolka. — Testo zvij, daj na namazano pekačo in speci v zelo vroči pečici.

Delavski pravni svetovalec

Nedeljski počitek — poslovni red o zaščiti (Trbovlje)

Vprašanje: Pri Dukičevem podjetju se v zadnjem času ponavljajo nezgode, kar skušajo omejiti na ta način, da večkrat čitajo službene in policijske predpise. Doselej so jih čitali pred sihtom, a sedaj je nadpaznik začel klicati delavce ob nedeljah ob 9. dopolne pred delavnico zaradi čitanja teh predpisov, čeprav se takrat sploh ne dela. Mi sicer odobravamo to čitanje in razlaganje, toda ne na škodo zakonitega nedeljskega odmora. Delavci, ki so bili na nočni izmeni, pridejo šele ob 7. zjutraj utrujeni in zbiti domov, pa si lahko mislite, kako hodijo potem, željni počitka, k nedeljskim »nakomom«. Imamo med njimi trpine, ki so doma v Murnskih hribih in imajo do doma 3 ure hoda. Za čakanje nimajo niti primernega prostora. Jasno je, da marsikdo vsled tega niti ni mogel priti, a paznik jim je zagrozil z denarnim kaznijo. Vprašujemo, ali lahko podjetje sklicuje delavstvo zaradi tega ob nedeljah, ko bi se to lahko zgodilo pred ali po sihtu in če se ne odzovejo, ali jih sme kaznovati? Ali sme podjetje priganjati ljudi k delu v popolni temi, ko zmanjka električnega toka? Ali ne bi bilo dolžno podjetje izročiti delavcem tiskanin navodil?

Odgovor: Po §u 12 zakona o zaščiti delavcev je ob nedeljah prepovedano vako delo pomožnemu osebju v obrtnih, industrijskih in rudarskih podjetjih. Delavstvo mora imeti najmanj 36 ur neprekinjen odmor, ki ga torej podjetje tudi zaradi klicanja k takim podukom ne sme prekinjati. Lastnik podjetja, ki ne daje svojemu pomožnemu osebju tega v zakonu predpisanega odmora, se kaznuje po §u 22 zakona o zaščiti delavcev v denarju od din 50 do 3000, kolikršno je pač podjetje, ob ponovni kršitvi pa poleg denarne kazni z zaporom do enega meseca. Ker je torej podjetje kaznivo, če na ta način krši nedeljski počitek, je jasno, da ne sme kaznovati delavcev, ki ne bi hoteli ubogati takšne protizakonite zahteve. Že naložene kazni mora podjetje vrniti s 5 odst. zamudnimi obrestmi od dneva plačila. Ker je Dukičevo podjetje industrijsko, bi moralo v smislu ministrske naredbe o poslovnem redu za industrijska podjetja z dne 15. 5. 1936 izročiti vsakemu delavcu poslovni red, v katerem mora biti v smislu člena 9 te Uredbe podrobno vse navedeno glede ravnanja zaposlenega osebja v svrhu zaščite življenja, zdravja delavstva in zaščite zoper požar. Navedene morajo biti vse zaščitne odredbe, ki jih predpisuje zakon o zaščiti delavcev in pravilniki, ki so v zvezi z delom v podjetjih. Ta poslovni red mora tudi biti v podjetju izobešen na vidnem in pristopnem kraju. Pristojna upravna oblast, to je sresko načelstvo, mora poslovni red tudi odobriti. Na ta način odpadejo kot nepotrebnosti tisti nedeljski poduki. Priganjanje k delu v popolni temi, ko zmanjka električnega toka, je seve tudi nedopustno. Tisti, ki to zahteva, je celo kazniv.

Mejaš (Sudenci)

Vprašanje: Sosed je prodal parcelo za mojo hišo lesnemu trgovcu, ki je začel sedaj zlagati svoj les tik do zida moje hiše. Ali je megal sosed prodati parcelo tik do zida in ali lahko

zahtevam, da zлага trgovec les pol metra proč od meje?

Odgovor: Prodaj se seve sosed lahko parcelo v celoti, torej prav do zida vaše hiše. Novi lastnik pa tudi lahko dela na svojem posestvu, kar hoče, torej tudi zлага deske do Vašega zida, dokler s tem ne škoduje Vašim pravicam. Če vam s tem zaslanja morda okno, pot in podobno in ste uživali Vi vsaj že 30 let pravice, ki vam jih sedaj s tem zlaganjem desk sosed omejuje, lahko zahtevate odstranitev desk, ali če bi vam s tem povzročal na zidu vlago ali siceršnjo škodo, drugače pa ne. Lahko bi se obrnili tudi na občino, ki bi morda lahko zahtevala odstranitev desk iz varnostnih razlogov zaradi ognja.

Oskrbnik na kmetskem posestvu (Ruše)

Vprašanje: Leta 1929 sem se pred pričami ustno pogodil za službo oskrbnika večjega hmeljskega podjetja za mesečno plačo po din 1200 in deputat. Sedaj mi je pričel delodajalec odtegovati po din 200, češ, da mora plačevati uslužbenski davek. Večino leta delam po 16 ur dnevno, le pozimi po 10 ur. Sporočite mi kake pravice imam in če je delodajalec upravičen naenkrat odtegovati tolik znesek?

Odgovor: Hmeljsko »podjetje« je kmetsko gospodarstvo. Uslužbenci, ki delajo na njem, ne uživajo zaščite glede delovnega časa in pravno nimajo nadur. Zanje tudi ne veljajo minimalne mezde, ki so določene le za razna obrtna in industrijska podjetja. Vstled tega velja glede teh vprašani v celoti ustna pogodba, katero ste sklenili s posestnikom. Ni pa delodajalec upravičen odtegovati za uslužbenski davek, ako je bilo dogovorjeno, da prejmete din 1200 v celoti brez odbitkov, ko vam je dosedaj tudi tako plačeval. Zakon o zaščiti delavcev torej za Vas ne velja, pač pa velja za Vas obrtni zakon, po katerem imate pravico do delne mezde za čas bolovanja in orožnih vaj in ki vam nudi tudi zaščito glede odvedev, v kolikor niste s pogodbo določili ugodnejših pogojev.

11.700 metrov visoko nad zemljo sta se dvignila v odprti gondoli zrakoplova dva ruska letalca v Moskvi, dne 13. t. m. Polet sta izvršila v znanstvene svrhe.

VABILO na skupščino »Počitniškega doma«

r. z. z. o. z. v likvidaciji v Ljubljani, ki se bo vršila dne 5. marca t. l. ob 15. uri popoldne v poslovnici »Zveze gospodarskih združg za Jugoslavijo« v Ljubljani na Tyrševi cesti št. 15/1 s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo likvidatorjev in predložitev zaključne bilance;
2. zaključek likvidacije in izbris firme.

Likvidatorji.

PS.: Če bi skupščina ob napovedanem času ne bila sklepna, se vrši na istem kraju in z istim dnevnim redom eno uro pozneje druga skupščina, ki sklepa ob vsakem številu navzočih.